Cultura després de la tempesta: entre dret, mercat i erosió

Publicat per Interacció [1] el 10/11/2016 - 10:06 | Última modificació: 21/04/2026 - 16:04

El dossier *Cultura y crisis. Paisajes tras la tormenta* proposa una lectura coral d'un moment de ruptura en les polítiques culturals contemporànies. El punt de partida és aparentment conegut, la crisi econòmica i els seus efectes sobre el sector cultural, però el conjunt de textos desplaça ràpidament aquesta explicació cap a un terreny més profund: el problema no és només la manca de recursos, sinó la transformació del sentit mateix de la cultura dins del sistema polític i econòmic.

El dossier parteix d'una idea clara: la cultura havia esdevingut un element constitutiu del benestar i de la qualitat democràtica, sostingut per polítiques públiques que garantien infraestructures, accés i producció. La crisi, amb la reducció dràstica de la inversió pública, no només debilita aquest sistema, sinó que en revela la fragilitat estructural. La retirada de l'Estat no és compensable per la iniciativa privada, perquè la funció democratitzadora de la cultura no respon a lògiques de mercat.

En aquest marc, diversos autors coincideixen a assenyalar un desplaçament progressiu de la política cultural cap a criteris econòmics i industrials. La cultura es mesura en termes de retorn, ocupació o visibilitat, mentre perd pes com a espai de diversitat, accés i participació. Aquesta economització no és només una resposta a la crisi, sinó una deriva prèvia que la crisi accelera i radicalitza.

El text d'Eduard Miralles introdueix una lectura especialment suggerent: la crisi cultural no és única, sinó una superposició de crisis —econòmiques, polítiques i de paradigma productiu— que es contenen unes dins les altres, com matriuskes. La més profunda té a veure amb el pas cap a una economia basada en el coneixement, on la cultura ocupa un lloc central però també inestable.

En paral·lel, Jaron Rowan analitza les conseqüències d'aquesta economització: la cultura deixa de ser un espai de crítica o experimentació per convertir-se en un sistema de producció orientat a generar valor. Aquest procés comporta precarització, competència entre agents i una creixent subordinació de les pràctiques culturals a lògiques de mercat.

Altres textos del dossier introdueixen matisos rellevants. Luisa Etxenike qüestiona una idea central de les polítiques culturals: que l'accés depèn només de l'oferta. L'accés real exigeix desig, formació i capacitat crítica, i això remet directament a processos educatius i socials més amplis. Per la seva banda, Beatriz Barreiro planteja la necessitat de reforçar jurídicament el dret d'accés a la cultura, assenyalant la feblesa de les seves garanties actuals.

El valor del dossier no és tant oferir una diagnosi tancada com posar en relació aquests diferents plans: el desmantellament del suport públic, la deriva economicista, la transformació del treball cultural i les limitacions de les polítiques d'accés. El resultat és una imatge complexa dels "paisatges després de la tempesta", en què la cultura apareix alhora com a espai erosionat i com a lloc on es fan visibles les tensions d'un canvi d'època.

Revista Galde

DOSSIER: Cultura y Crisis. Paisajes tras la tormenta *[2]*

Categories: Article
Categories: Articles i anàlisi
Etiquetes: economia de la cultura
Etiquetes: drets culturals
Etiquetes: accés a la cultura
Etiquetes: governança cultural
Etiquetes: valor públic de la cultura

- [3]

URL d'origen: https://interaccio.diba.cat/blogs/2016/cultura-despres-de-la-tempesta

Enllaços:
[1] https://interaccio.diba.cat/members/interaccio
[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/161027_culturagalde15.pdf
[3] https://interaccio.diba.cat/node/6767